

HE 90/2011 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n ja aikuiskoulutustuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja aikuiskoulutustuesta annettua lakia. Esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman kirjaus työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korottamisesta 100 eurolla kuukaudessa vuoden 2012 alusta alkaen.

Esitys liittyy vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

PERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työttömälle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana. Työmarkkinatukea maksetaan työttömälle työnhakijalle, joka ei täytä työttömyyspäivärahan työssäoloehtoita tai joka on saanut työttömyyspäivärahaa 500 päivän enimmäisajan. Täysi työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruinen.

Peruspäivärahan määrästä säädetään työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentissa. Peruspäivärahan määrä on laissa vuoden 2001 indeksitasossa. Laissa oleva määrä vastaa siten sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Tässä tasossa peruspäivärahan määrä on 22,22 euroa päivältä. Työttömyysturvalain 14 luvun 1 §:n mukaan peruspäivärahan määrää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Peruspäivärahan määrää tarkistetaan kunkin vuoden alusta samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut vuoden 2001 kansaneläkeindeksin pisteluvusta.

Työttömyysturvalain mukainen ansiopäiväraha muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on määrältään peruspäivärahan suuruinen. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia.

Aikuiskoulutustukea maksetaan omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen osallistuvalla henkilöllä, joka on opintovapaalla tai muulla vastaavalla vapaalla työstään. Aikuiskoulutustuki vastaa määrältään työttömyyspäivärahaa. Siihen ei kuitenkaan makseta lapsikorotuksia, korotusosia eikä ylläpitokorvauksia. Palkansaaajan aikuiskoulutustu-

ki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on 22,22 euroa päivältä vuoden 2001 indeksitasossa. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Yrittäjän aikuiskoulutustuki on perusosan suuruinen.

Peruspäivärahan rahoitukseen käytetään valtion varojen lisäksi työttömyyskassoihin kuulumattomien palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun tuottoa. Sen määrään ei vaikuta peruspäivärahamenojen kasvu.

Työmarkkinatuen rahoitukseen osallistuu valtion lisäksi pitkäaikaistyöttömän kotikunta. Kunnat rahoittavat puolet työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä työmarkkinatukea saaneiden työttömyyden aikaisesta tuesta.

Myös ansioturvasta valtio rahoittaa perusturvaksi katsottavan osuuden. Valtio rahoittaa kustakin työttömyysturvan ansiopäivärahasta peruspäivärahaa vastaavan määrän. Jos päiväraha maksetaan soviteltuna tai vähennettynä, valtionosuutena maksetaan se määrä, joka vastaa peruspäivärahan suhteellista osuutta kustakin täydestä ansiopäivärahasta. Ansiopäivärahan ansio-osa rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotolla sekä työttömyyskassojen rahoitusosuudella, joka on 5,5 % työttömyyspäivärahojen määrästä.

Aikuiskoulutustuen rahoitus määräytyy siten, että valtio rahoittaa perusosan ja työttömyysvakuutusrahasto ansio-osan. Ansioturvavan vuorottelukorvauksessa valtionosuus määräytyy peruspäivärahan ja henkilön ansiopäivärahan suhdeluvun mukaisesti.

Esityksen tavoitteena on toteuttaa Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelman kirjaus työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korottamisesta. Tavoitteena on, että työttömän perusturva mahdollistaa riittävän toimeentulon ja elintason kaikille sen piirissä oleville työttömille työnhakijoille. Köyhyyden ja syrjäytymisen sekä eriarvoistumisen ehkäisemiseksi peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea ehdotetaan korotetta-

vaksi 100 eurolla kuukaudessa. Peruspäivärahan määrän kytkeä ansiopäivärahan määrään säilytetään.

Peruspäivärahan korotus ehdotetaan toteutettavaksi siten, että peruspäivärahan määrä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:ssä korotetaan 26,08 euroon. Peruspäivärahan määrä olisi laissa edelleen vuoden 2001 indeksitasossa. Vuoden 2012 indeksitasossa peruspäivärahan määrä olisi 31,39 euroa. Täysi työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruisen. Peruspäivärahan korotus merkitsisi vastaavaa korotusta ansiopäivärahan perusosaan. Myös vuorottelukorvauksen taso määritellään työttömyyspäivärahan perusteella.

Aikuiskoulutustuen perusosa vastaa määrältään peruspäivärahaa. Kun peruspäivärahan määrään tehdään tasokorotus, on perusteltua korottaa myös aikuiskoulutustuen perusosan määrää vastaavasti. Aikuiskoulutustuen perusosan korotus ehdotetaan toteutettavaksi siten, että perusosan määrä aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 12 §:ssä korotetaan 26,08 euroon. Perusosan määrä olisi laissa edelleen vuoden 2001 indeksitasossa. Vuoden 2012 indeksitasossa perusosan määrä olisi 31,39 euroa.

Korotuksia sovellettaisiin etuuksiin, jotka kohdistuvat aikaan lain voimaantulosta alkaen.

Voimaantulosäännöksessä ehdotetaan säädettäväksi esitettyjen muutosten soveltamisesta työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen ajalta maksettavaan koulutustukeen. Koulutustuki lakkautettiin vuoden 2010 alussa voimaan tulleella julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) muutoksella. Lain voimaantulosäännöksen perusteella koulutustukea kuitenkin maksetaan vielä vuonna 2012 noin 100 henkilölle.

2 Esityksen vaikutukset

2.1 Taloudelliset vaikutukset

Ansiopäivärahat nousisivat 110 miljoonaa euroa vuodessa. Koska suurin osa päivistä on kaikissa ansiosidonnaisissa etuuksissa taitekohdan alapuolella, nousisi valtionosuus kuitenkin 130 miljoonaa euroa vuodessa. Työttömyyskassat rahoittavat maksamiensa

etuuksien korotuksesta 5,5 %. Lisäys työttömyyskassojen rahoitusosuuteen olisi 6 miljoonaa euroa vuodessa. Seurauksena on, että työttömyysvakuutusrahaston osuus laskisi 26 miljoonaa euroa vuodessa.

Tasokorotus lisäisi valtion menoja vuosittain ansiopäivärahassa 130 miljoonaa euroa, peruspäivärahassa 31 miljoonaa euroa, työmarkkinatuessa 129 miljoonaa euroa sekä aikuiskoulutustuessa 5 miljoonaa euroa.

Toimeentulotukea saavista kotitalouksista 40 prosentilla on pääasiallisena tulona työmarkkinatuki. Työmarkkinatuen korotus siten pienentäisi toimeentulotukimenoja. Toimeentulotukimenot pienenisivät arviolta 22,5 miljoonalla eurolla vuodessa.

Peruspäivärahan korotus lisäisi vuorottelukorvauksen valtionosuutta 6 miljoonaa euroa vuodessa. Tasokorotuksesta johtuva yhteenlaskettu lisäys valtion menoihin olisi siten arviolta 278,5 miljoonaa euroa vuodessa.

Peruspäivärahaa ehdotetaan korotettavaksi 1.1.2012 alkaen. Korotus koskisi sen jälkeiseen aikaan kohdistuvia etuuksia. Koska etuudet maksetaan jälkikäteen, vaikutukset eivät vielä vuoden 2012 aikana täysimääräisesti toteutuisi. Vuonna 2012 tasokorotus lisäisi valtionosuutta ansiopäivärahassa 119 miljoonaa euroa, peruspäivärahassa 30 miljoonaa euroa, työmarkkinatuessa 121 miljoonaa euroa, vuorottelukorvauksessa 5 miljoonaa euroa sekä aikuiskoulutustuessa 5 miljoonaa euroa. Ottaen huomioon toimeentulotuen menojen pienenemisen 20 miljoonalla eurolla yhteenlaskettu lisäys valtion menoihin vuonna 2012 olisi arviolta 260 miljoonaa euroa.

2.2 Vaikutukset etuudensaajien asemaan

Peruspäivärahaa ehdotetaan korotettavaksi 100 eurolla kuukaudessa. Päivää kohti laskettuna ehdotus tarkoittaisi 4,65 euron korotusta. Vuoden 2012 indeksikorotus huomioon ottaen peruspäiväraha olisi siten 1.1.2012 alkaen 31,39 euroa päivässä. Täysi työmarkkinatuki on peruspäivärahan suuruisen. Osalla työmarkkinatuen saajista tuen korotus pienentäisi toimeentulotuen määrää. Korotuksella ei olisi vaikutuksia asumistukeen peruspäivärahan ja työmarkkinatuen saajien osalta,

koska asumistuen tuloarvoja nostetaan korotusta vastaavasti vuoden 2012 alusta lukien.

Ansiopäiväraha muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on määrältään peruspäivärahan suuruinen. Peruspäivärahan korottaminen johtaa siten myös ansiopäivärahan tason nousemiseen. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Perusosan korotuksen johdosta kyseinen peruspäivärahan määrään sidottu taitekohta nousisi 2 702,70 eurosta 3 295,95 euroon. Ehdotettu peruspäivärahan korotus nostaisi taitteen alapuolella olevia ansiopäivärahoja 3,11 euroa päivässä. Uuden taitekohdan yläpuolella olevat ansiopäivärahat nousisivat 10,00 euroa päivässä. Aikuiskoulutustuki on määrältään työttömyyspäivärahan suuruinen, joten aikuiskoulutustuki nousisi työttömyyspäivärahaa vastaavasti.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu työ- ja elinkeinoministeriötä,

työmarkkinoiden keskusjärjestöjä, Kansaneläkelaitosta, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:tä, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistyöjärjestö TVY ry:tä sekä Koulutusrahastoa.

Lausunnonantajat ovat suhtautuneet pääosin myönteisesti esitettyihin muutoksiin. Elinkeinoelämän keskusliitto on kuitenkin antamassaan lausunnossa katsonut, että epävarmasta taloudellisesta tilanteesta johtuen ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa uudistusta, joka merkittävästi lisää valtion menoja.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy vuoden 2012 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009, seuraavasti:

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on 26,08 euroa päivältä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2012.

Lakia sovelletaan etuuteen, jota maksetaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Sen estämättä, mitä julkisesta työvoimapa-
palvelusta annetun lain muuttamisesta an-
netun lain (1198/2009) voimaantulosäännöksen
2 momentissa säädetään, sovelletaan tämän
lain 6 luvun 1 §:n 1 momenttia työvoimapo-
liittisen aikuiskoulutuksen ajalta maksetta-
vaan koulutustukeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.

2.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 127/2010, seuraavasti:

12 §

Aikuiskoulutustuen määrä

Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on 26,08 euroa päivältä. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Aikuiskoulutustuki on enintään 90 prosenttia tuen perusteena olevasta päiväpal-

kasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2012.

Lakia sovelletaan etuuteen, jota maksetaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

—————
Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1188/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 luku

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on 22,22 euroa päivältä.

Peruspäiväraha on 26,08 euroa päivältä.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2012.*

*Lakia sovelletaan etuuteen, jota maksetaan
lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.*

*Sen estämättä, mitä julkisesta työvoimapal-
velusta annetun lain muuttamisesta annetun
lain (1198/2009) voimaantulosäännöksen 2
momentissa säädetään, sovelletaan tämän
lain 6 luvun 1 §:n 1 momenttia työvoimapo-
liittisen aikuiskoulutuksen ajalta maksetta-
vaan koulutustukeen.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpi-
teisiin.*

2.

Laki**aikuiskoulutustuesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 127/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Aikuiskoulutustuen määrä.

Aikuiskoulutustuen määrä.

Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on 22,22 euroa päivältä. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Aikuiskoulutustuki on enintään 90 prosenttia tuen perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena.

Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on 26,08 euroa päivältä. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Aikuiskoulutustuki on enintään 90 prosenttia tuen perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2012.

Lakia sovelletaan etuuteen, jota maksetaan lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.